

BYDŁO MLECZNE. Opieka nad cielęciem noworodkiem

Siara i drink powycieleniowy

Program ochrony zdrowia cieląt w hodowli opiera się na zasadzie „dzisiaj cielę – jutro wysokowydajna krowa mleczna”. Oznacza to, że błędy popełnione w tym okresie mogą doprowadzić do późniejszego spadku kondycji, obniżenia odporności, niższej produkcji mleka, czy problemów z płodnością zwierzęcia i skróconej liczby laktacji.

Okazuje się, że brak odpowiedniej opieki może przysporzyć problemów nawet po długim czasie od urodzenia. Po około 270 dniach od zacielenia należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie krowy.

Dwa tygodnie na przeciwciała

Na 10-14 dni przed porodem krowa powinna trafić do porodówki, bądź kojca porodowego. Ten czas jest wystarczający, by wytworzyły się przeciwciała skierowane przeciwko drobnoustrojom w danym środowi-

sku. Przeciwciała te następnie trafiają do siary produkowanej w gruczole mlekowym.

Oznaki nadchodzącego porodu

Do najważniejszych symptomów nadchodzącego porodu jest rozluźnienie więzadeł miednicy, co doprowadza do wystąpienia zagłębienia po obu stronach ogona. Zauważyć można też obrzmienie warg sromowych, upłynnienie czopu śluzowego, zatykającego na czas ciąży szyjkę macicy, a także powiększenie wymion, w których pojawia się lepki, żółty płyn, czyli siara.

Należy zwrócić szczególną uwagę na postępy akcji porodowej. Rozpoczyna się ona poprzez widoczne skurcze jamy brzusznej, a następnie ukazanie się pęcherza płodowego w szparze sromowej.

Czyste miejsce

Miejsce, w którym cieli się krowa, powinno być wcześniej wyczyszczone i obficie wyścielone słomą. Pamię-

tajmy, że cielak przychodzi na świat pozbawiony odporności, więc higieniczne postępowanie jest tutaj niezbędne – należy przemyć srom łagodnym środkiem dezynfekcyjnym (np. mydło potasowe).

Zadbajmy również o własną higienę, czyli odpowiedni, czysty strój, wymyte i wydezynfekowane dłonie i sprzęt porodowy, jak linki czy łańcuszki. W warunkach fizjologicznych poród trwa do 3 godzin. Zbyt szybka interwencja, przebiecie pęcherza i utrata wód płodowych, połączona z brutalnym ciągnięciem, może doprowadzić do wyczerpania sił rodzącej samicy, cielęcia i poważnych komplikacji.

Jedno z dziesięciu

Jeśli po 2-3 godzinach nie widać postępu w akcji porodowej, niezbędna jest wizyta lekarza weterynarii, który poprzez badanie ginekologiczne ustali położenie płodu i możliwości wydobycia go z dróg rodnych.

Fachowy nadzór nad rodzącą samicą i skrupulatna obserwacja krowy i cielęcia po porodzie pozwala na zmniejszenie liczby upadków zwierząt. Statystyki pokazują, że jedno na dziesięć cieląt rodzi się martwe, bądź umiera w pierwszej dobie życia. Jest to tzw. śmiertelność okołoporodowa cieląt. Jej przyczyn można szukać zarówno po stronie matki, cielęcia, jak i czynnika ludzkiego.

Tuż po urodzeniu

Dlatego tak ważna jest wiedza, jak obchodzić się z noworodkiem po urodzeniu. Tuż po wycieleniu kontrolujemy żywotność noworodka. Jeśli cielę nie oddycha, prowokujemy oddech – intensywnie masujemy jego ciało wiechciem słomy lub czystą ściereczką, polewamy głowę zimną wodą, usuwamy z nosa i ust wydzieliny, wkładamy do nosa żdźbło, by wyzwolić odruch oddychania. Pomocne okazać się może też przewieszenie

cielęta przez barierkę czy belę słomy, na około 30 sekund.

Dezynfekujemy pępek

Następnie cielę powinno być ułożone w pozycji mostkowej. Do najważniejszych, a często pomijanych czynności, należy kontrola i dezynfekcja pępownicy, np. za pomocą jodyny. Brak zabezpieczenia pępka może skutkować zapaleniem i rozsianiem bakterii na jamę brzuszną, co często doprowadza do śmierci cielęcia.

Pępek dezynfekujemy, zanurzając go w roztworze jodyny i wlewając do środka pępownicy kilka mililitrów tego płynu. Po około 4-5 dniach pępownina powinna przypominać zasuszony kikut. W ciągu pierwszych 2 godzin życia cielę powinno wypić 2 litry siary dobrej jakości (ilość siary na pierwszy odpój to ok. 5% masy ciała cielaka). Siara dobrej jakości ma żółtawy kolor (do delikatnie różowego), gęstą i lepłą konsystencję, dużą zawartość przeciwciał (do ich oznaczenia służy siarometr) i pochodzi ze zdrowego wymienia zdrowej krowy.

Siara stanowi bogate źródło przeciwciał i czynników antybakteryjnych, które wchłaniają się przez ścianę jelit i zabezpieczają noworodka, który rodzi się bez odporności. Własna

odporność wykształci się u niego po upływie 3. tygodnia życia. Po upływie dwóch godzin od urodzenia, cielak powinien już sam stać i pobierać pokarm.

Czysty, suchy, napojony

Na wypadek braku siary u matki, warto mieć jej zapas. Mrożone porcje siary można odgrzać w kąpielii wodnej i podać cielęciu. Niektóre gospodarstwa podają siarę za pomocą sondy przelykowej. Kolejna porcja powinna zostać podana po ok. 6 godzinach.

Czysty, suchy, napojony cielak powinien trafić do indywidualnego kojca. W niektórych gospodarstwach cielę zostaje przy krowie. Należy wówczas zwrócić uwagę na to, czy zwierzę podnosi się i pobiera pokarm. Pamiętajmy, że przed wydojeniem siary, wymię musi być czyste i wydezynfekowane. Jeżeli cielę nie pobiera siary, nie ma odruchu ssania i nie podnosi się, wskazana jest wizyta lekarza weterynarii.

Drink powycieleniowy

Pamiętamy także o krowie. Sprawdzamy, czy w drogach rodnych nie ma kolejnego cielaka (poród bliźniaczy), zwracamy uwagę na występowanie ewentualnych krwawień, odejście

łożyska (do 12 h po porodzie) i pobieranie paszy. Zaraz po wycieleniu należy podać wzmacniające, ciepłe pójło z otrębami, bądź tzw. drink powycieleniowy, do kupienia u lekarza weterynarii.

Podstawą odchovu cieląt już od pierwszych godzin życia, jest higiena obchodzenia się z noworodkiem, a także czystość i suchość kojców porodowych. Do tego dochodzi także odpowiednia wentylacja i brak przeciągów oraz odpowiednie żywienie. Sposób żywienia cieląt w każdym gospodarstwie jest inny, ale zwykle opiera się na preparacie mlekozastępczym.

Oferta firm produkujących tego typu paszę jest bogata. Dobry preparat musi być produkowany na bazie białka zwierzęcego, niewskazane są składniki pochodzenia roślinnego. Co ciekawe, cielęta rodzące się na pastwiskach, zwykle rzadziej chorują.

Biegunka, kaszel, brak apetytu

W 2-4 pierwszych tygodniach życia zwracamy uwagę na występowanie biegunek, kaszlu, wypływu z nosa czy brak apetytu. Cielęta powinny być utrzymywane w kojcach indywidualnych (ogranicza to szerzenie się chorób), których wielkość powinna pozwolić na swobodne obracanie się zwierząt. Około 5. dnia życia cielęta powinny mieć dostęp do paszy treściwej – np. granulatu czy muesli z kukurydzą. Umożliwia to prawidłowy rozwój przewodu pokarmowego.

Prace w gospodarstwie zawsze powinniśmy zaczynać od najmłodszych cieląt (aby uniknąć ewentualnych zakażeń), zwracając uwagę na najmłodsze i najsłabsze odpornościowo osobniki. Warto również pamiętać o odrobaczeniu młodych zwierząt i szczepieniach przeciwko chorobom płuc.

Aleksandra Waclawik DODR,
PZDR Żąbkowice Śląskie
Fot. DODR